

Bydgoszcz, dnia 6 lutego 2023 r.

REGIONALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY

WOO.4221.26.2021.DK.24

POSTANOWIENIE

Na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 1, ust. 3, 4 i 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 ze zm.), zwanej dalej uouioś, oraz art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 2000 ze zm.), a także § 3 ust. 1 pkt 5 oraz 69 lit. a oraz d rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.), w związku z postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzonym dla przedsięwzięcia polegającego na budowie stopnia piętrzącego z małą elektrownią wodną w Gródeczku na rzece Wdzie, gmina Drzycim, powiat świecki, województwo kujawsko-pomorskie,

odmawiam uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia.

UZASADNIENIE

Wójt Gminy Drzycim, wnioskiem z dnia 16 lutego 2021 r., znak: RIRG.6220.10.10.2020 (wpływ: 19 lutego 2021 r.), zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, z prośbą o uzgodnienie warunków realizacji dla przedsięwzięcia polegającego na budowie stopnia piętrzącego z małą elektrownią wodną w Gródeczku na rzece Wdzie, gmina Drzycim, powiat świecki, województwo kujawsko-pomorskie.

Po zapoznaniu się z załączoną do wniosku dokumentacją, w tym z raportem o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, stwierdzono, że jest to przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, wymienione w rozporządzeniu

Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, tj.:

- § 3 ust. 1 pkt 5: „elektrownie wodne”,
- § 3 ust. 1 pkt 69: „budowle piętrzące inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 35 i 36:
 - lit. a: na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy, z wyłączeniem budowli piętrzących o wysokości piętrzenia wody mniejszej niż 1 m realizowanych na podstawie planu ochrony, planu zadań ochronnych lub zadań ochronnych ustanowionych dla danej formy ochrony przyrody,
 - lit d: o wysokości piętrzenia wody nie mniejszej niż 1 m.

Uzasadnieniem powyższego jest fakt, iż zgodnie z przedłożoną dokumentacją, w ramach przedsięwzięcia przewidziano realizację obiektu małej elektrowni wodnej wraz z towarzyszącą infrastrukturą, w technologii zakładającej piętrzenie wody w granicach formy ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.), tj. Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a wysokość piętrzenia wody miała przekroczyć 1 m.

Zgodnie z przedłożoną dokumentacją, zamierzenie nie wiązało się z koniecznością wylesiania obszaru.

Teren realizacji przedsięwzięcia objęty jest zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ustanowionego uchwałą nr V/34/2003 Rady Gminy w Drzycimiu z dnia 28 lutego 2003 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego małej elektrowni wodnej „MEW Gródeczek” na rzece Wdzie w gminie Drzycim (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2003 r., nr 34, poz. 605).

W postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zagadnieniem podstawowym, warunkującym możliwość dalszego prowadzenia postępowania jest kwestia ustalenia, czy planowane przedsięwzięcie jest zgodne z zapisami obowiązującego na danym obszarze aktu prawa miejscowego. Stwierdzenie zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stanowi podstawowe kryterium dla dalszej oceny wpływu przedsięwzięcia na środowisko. Zgodnie bowiem z art. 80 ust. 2 uouioś, właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych

uwarunkowaniach po stwierdzeniu zgodności lokalizacji zamierzenia z zapisami aktu prawa miejscowego.

W związku z powyższym, ostateczną weryfikację zgodności realizacji przedsięwzięcia z zapisami ww. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dokona Wójt Gminy Drzycim, przed wydaniem rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie.

Inwestorem omawianego zamierzenia jest Zakład Produkcyjny JUBILEX Siezieniewski i Spółka j., reprezentowany przez Pełnomocnika – Pana Jerzego Sukow.

Do wniosku dołączono raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządzony w lipcu 2020 r. przez zespół autorów pod kierownictwem Pana Jerzego Sukow. Raport był uzupełniany w dniach: 18 czerwca i 17 grudnia 2021 r. oraz 29 czerwca 2022 r.

Podkreślić należy, że ze względu na szczególnie skomplikowany charakter sprawy oraz możliwość znacząco negatywnego, w tym nieodwracalnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko, tutejszy Organ w ramach postępowania dowodowego występował do licznych podmiotów z prośbą o wyrażenie stanowiska względem projektowanej inwestycji. Pozyskane w ten sposób opinie m.in. Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Zakład Ryb Wędrownych w Rutkach; Instytutu Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza, Państwowy Instytut Badawczy, Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy, Nadleśnictwa Dąbrowa, Wdeckiego Parku Krajobrazowego oraz ENEA Nowa Energia Sp. z o.o., stanowiły materiał pomocniczy do zajęcia niniejszego stanowiska.

Przedmiotowe zamierzenie miało polegać na budowie stopnia wodnego celem stałego piętrzenia wód rzeki Wdy na potrzeby zaprojektowanej małej elektrowni wodnej Gródeczek w km 18+660 Wdy, w obrębach: 0005 Dólsk, 0008 Gródek i 0011 Lubochin, gmina Drzycim, powiat świecki. Bezpośrednie otoczenie stanowi głównie rozległy kompleks leśny, w obrębie którego przepływa Wda.

Łączna powierzchnia, na której planowano prace wynosi około 0,52 ha.

W ramach zadania przewidywano realizację:

- jazu piętrzącego wodę z kanałem płuczącym,
- zapory czołowej,
- małej elektrowni wodnej,
- drogi do przenoszenia sprzętu wodnego,
- przepławki dla ryb,
- umocnienia i ochrony brzegów w zasięgu cofki.

W km 18 +450 rzeki Wdy zaprojektowano 2-przęsłowy jaz o rzędnych progów stałego 31,4 m n.p.m. Kr i 28,6 m n.p.m. Kr, elektrownię wodną z wlotem i wylotem wraz ze wszystkimi pozostałymi urządzeniami wodnymi.

Założono piętrzenie wód rzeki Wdy w km 18+660 do rzędnej NPP = 33,9 m n.p.m. Kr, z dopuszczeniem do eksploatacyjnego obniżenia piętrzenia o 0,9 m (tj. do rzędnej 33 m n.p.m. Kr), celem produkcji energii elektrycznej w małej elektrowni wodnej Gródeczek.

Następować miał pobór wody do małej elektrowni wodnej w ilości do 29 m³/s na średnim spadzie H = 3,5 m, a następnie odprowadzanie wód spracowanych przez turbiny MEW Gródeczek do rzeki Wdy w ilości maksymalnej 29 m³/s.

Dla zapewnienia możliwości przemieszczania się ryb w górę rzeki przewidziano przy elektrowni wodnej, na prawym brzegu rzeki, żelbetową przepławkę komorową o otworach zatopionych i ułożonych naprzemianległe. Przyjęto 16 komór w czterech sekcjach dylatacyjnych. Szerokość przepławki w świetle komory miała wynieść 1,6 m, a wysokość spadku wody w komorze 20 cm. Zaprojektowano komorę o wymiarach: 1,6 x 2,6 x 0,8 m. Wlot do przepławki (od wody dolnej) zaprojektowano za wylotem z turbin z uwagi na wodę wabiącą. Dla zapewnienia funkcjonowania przepławki dla ryb przyjmowano przepływ minimalny (wyjściowy) w granicach $Q = 0,4-0,5 \text{ m}^3 / \text{s}$. Na potrzeby zachowania przepływu biologicznego przyjęto przepustowość przepławki w ilości $Q_{\text{przepł}} = 0,5 \text{ m}^3 / \text{s}$. Przepławka miała pracować w sposób ciągły.

Do produkcji energii elektrycznej w MEW Gródeczek miało być wykorzystywane piętrzenie na planowanym stopniu wodnym Gródeczek. Pobór wody przez elektrownię miał być w całości poborem zwrotnym.

Zakładano, że planowana inwestycja stanowić będzie element systemu stopni wodnych na rzece Wdzie. Aktualnie kaskada energetyczna rzeki Wdy składa się z dwóch istniejących stopni wodnych: Żur i Gródek.

Omawiane przedsięwzięcia miało zostać zrealizowane w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na terenie którego obowiązują uwarunkowania i zakazy określone przez art. 24 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz uchwałą nr VI/118/19 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r., poz. 3068).

Zgodnie z ww. uchwałą, w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują m.in. zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb

oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów uouioś.

Jednocześnie, zgodnie z art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie obszaru chronionego krajobrazu nie dotyczy inwestycji, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu.

Wprowadzone zakazy na terenie ww. obszaru chronionego krajobrazu w zakresie:

- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych,
 - wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- nie dotyczą prac związanych z utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych, a zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody nie dotyczy sytuacji prowadzenia prac związanych z racjonalną gospodarką wodną.

Ponadto, zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zakazy ustanowione dla danego obszaru chronionego krajobrazu nie dotyczą wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa, prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym, a także realizacji inwestycji celu publicznego i wykonywania zadań wynikających z planu ochrony, zadań ochronnych lub planu zadań ochronnych.

Zakres planowanej inwestycji w wariantcie wskazanym do realizacji obejmuje wykonanie stopnia dla małej elektrowni wodnej (MEW) Gródeczek, za pomocą urządzeń wodnych, w tym:

- jazu piętrzącego wodę z kanałem płuczącym, tj. 2-przęsłowego jazu o rzędnych progu stałego 31,4 m n.p.m. Kr i 28,6 m n.p.m. Kr,
- zapory czołowej,
- małej elektrowni wodnej,
- drogi do przenoszenia sprzętu wodnego,
- przepławki dla ryb,
- umocnień i ochrony brzegów w zasięgu cofki.

Projekt przewidywał piętrzenie wód rzeki Wdy w km 18+660, tj. w miejscu projektowanego jazu piętrzącego do rzędnej NPP = 33,9 m n.p.m. Kr, z dopuszczeniem do eksploatacyjnego obniżenia piętrzenia o 0,9 m (tj. do rzędnej 33 m n.p.m. Kr).

Zgodnie z przedłożonym raportem o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, głównymi celami planowanej inwestycji było:

- produkcja odnawialnej energii elektrycznej,
- poprawa pracy kaskady cieków dwóch istniejących stopni wodnych: Żur i Gródek,
- ustabilizowanie przepływu wody w rzece (w tym poprawa stabilności koryta, brzegów i skarp doliny),
- zwiększenia retencji i zasobów wodnych regionu,
- ochrony przeciwpowodziowej regionu.

Ponadto, realizacja inwestycji zgodnie z założeniami określonymi w raporcie miała przyczynić się do:

- zrównoważenia funkcjonowania okolicznych drzewostanów,
- zapewnienia szlaku turystyki wodnej na rzece Wda (m.in. możliwości spływu kajaków) poprzez wykonanie drogi do przenoszenia sprzętu wodnego.

Zgodnie z przedłożonym raportem, w zasięgu przewidywanej cofki powyżej planowanego piętrzenia znajdować się miały działki o następujących nr ewid.:

- brzeg prawy: 170, 171, 172, 3306, 3307 obręb 0005 Dólsk; 14, 24, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 3271/1, 3272, 3282/3, 3282/4, 3283/3, 3284/1, 3285/1, 3293/1, 3301/2 obręb 0011 Lubochin,
- brzeg lewy: 1, 1/1, 1/2, 1/3, 2, 3, 4/1, 4/2, 5/1, 5/2, 6, 7, 7/1, 7/2, 8, 11, 19, 21, 141, 153/19, 153/21, 177/1, 177/2, 177/3, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 3270, 3279/10, 3279/11, 3280/2, 3281/2, 3292, 3299, 3300/1 obręb 0008 Gródek.

W zasięgu przewidywanej cofki znajdować się miał odcinek rzeki Wdy od km 18+660 (projektowane piętrzenie w Gródeczku) do około 24 km rzeki (na wysokości stopnia i elektrowni w Gródku).

Obecnie, dolny bieg rzeki Wdy wykorzystywany jest na potrzeby energetyki wodnej, a jego zabudowa obejmuje:

- w km 32+460: stopień wodny Żur,
- w km 31+150: elektrownia wodna Żur,
- w km 25+938: stopień wodny Gródek,

- w km 23+790: elektrownia wodna Gródek,
- w km 9+060: stopień wodny Kozłowo,
- w km 5+600: stopień wodny Świecie-Przechowo.

Przyjęte założenia projektowe zakładały pracę elektrowni w Gródeczku w systemie przewalowym, synchronicznie do EW Gródek, która wraz z elektrownią w Żurze pracują jako elektrownie szczytowe.

Uwzględniając rodzaj i charakter planowanego przedsięwzięcia, a w szczególności skutki wprowadzenia piętrzenia, przewiduje się kształtowanie poniższych zagrożeń i oddziaływań:

- kształtowanie zjawiska barierowości w odniesieniu do wędrówek ryb i innych organizmów wodnych (w tym typowych gatunków dla obecnego siedliska przyrodniczego) – zagrożenie dotyczy między innymi ichtiofauny stwierdzonej i potencjalnej, w szczególności gatunków dwuśrodowiskowych, dla których od lat prowadzone są zarybienia na rzece Wdzie,
- zmianę warunków siedliskowych (warunków ekologicznych oraz warunków fizykochemicznych, które warunkują występowanie określonych gatunków i wykształcanie siedlisk, w tym warunków umożliwiających przywrócenie populacji rozrodczych gatunków ryb dwuśrodowiskowych),
- zniszczenie lokalnego siedliska kręgowców i bezkręgowców w tym ważek, ryb, ptaków związanych z nurtem cieku,
- „fragmentację” populacji ryb, nawet gatunków uważanych za osiadłe – ryzyko ograniczenia różnorodności genetycznej,
- zniszczenie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków wskutek zalania;
- wpływ na reżim wód cieku poniżej piętrzenia (kształtowanie wysokich i niskich stanów wód, powodujących utratę obecnych warunków siedliskowych ważnych dla różnorodności biologicznej),
- zniszczenie „rzecznego” siedliska przyrodniczego w wyniku przekształcenia odcinka rzeki powyżej piętrzenia w zbiornik zaporowy (lokalna utrata typowych cech siedliska i typowych gatunków), zmiana warunków ekologicznych, gromadzenie się osadów dennych,
- oddziaływanie łączne z innymi piętrzeniami i przegradami na cieku.

Zabudowa hydrotechniczna w postaci urządzeń przegradzających koryto cieku degraduje ekosystem rzeki, zaburzając ciągłość geomorfologiczną i biologiczną, niszcząc

i przekształcając siedliska wodne oraz strukturę zespołów roślin i zwierząt. Wpływa również na procesy fizykochemiczne i biologiczne, obniżając nie tylko walory przyrodnicze, ale także użytkowe wód, a przegradzanie rzek powoduje przerwanie ich drożności dla wędrówek ryb i innych organizmów wodnych (Mazurkiewicz-Boroń G., Starmach J. Konsekwencje przyrodnicze przegradzania rzek, *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, 65 (2), 85–94, 2009).

Analizując spodziewany zakres i skalę oddziaływań generowanych przez zabudowę rzek i potoków poprzecznymi przegradami piętrzącymi, ustalono, że taki rodzaj zabudowy powoduje powyżej zapory zmianę charakteru wód z płynących na stagnujące. Następuje wówczas depozycja materiału wlezonego i zawiesiny powyżej przegrody i uruchomienie erozji dennej poniżej. Odkładanie się materiału unoszonego i wlezonego powyżej przegrody, kształtuje nowe, różne od pierwotnych (sprzed piętrzenia), warunki siedliskowe. Przegrody na rzece, przerywając hydromorfologiczną ciągłość cieku, przerywają przede wszystkim ciągłość ekologiczną, rozdzielając populacje organizmów wodnych na dwie subpopulacje powyżej i poniżej przegrody, uniemożliwiając im łączność i swobodne przemieszczanie się. Przekształcenia w składzie gatunkowym oraz ilościowym ichtiofauny powyżej przegrody polegają na zaniku gatunków reofilnych (prądolubnych) lub zaniku uwarunkowań dogodnych dla zasiedlenia gatunków reofilnych, których cechą charakterystyczną jest składanie ikry na dnie żwirowym lub kamienistym w miejscach o stosunkowo szybkim prądzie wody (Mazurkiewicz-Boroń G., Starmach J. Konsekwencje przyrodnicze przegradzania rzek, *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, 65 (2), 85–94, 2009). Skutki te nie mogą być zminimalizowane poprzez budowę przepławek, które tylko częściowo minimalizują efekt barierowy, nie są natomiast w stanie ograniczyć zmian hydromorfologicznych w korycie powyżej i poniżej zapory, związanych z ingerencją w naturalny reżim rzeki (zamulenie podłoża, zanik prądu) (Wiśniewolski W. 2002. Czynniki sprzyjające i szkodliwe dla rozwoju i utrzymania populacji ryb w wodach płynących. *Supplementa ad Acta Hydrobiologica*, 3, 1-28).

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że przedmiotowe przedsięwzięcie może w negatywny sposób wpłynąć na przyrodę i krajobraz Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, dokonując analizy i oceny wpływu planowanego zamierzenia w zakresie ochrony przyrody na podstawie zebranych dowodów, w tym:

- raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- uzupełnień i wyjaśnień do raportu o oddziaływaniu na środowisko,
- opinii z dnia 23 marca 2021 r. Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie,

- opinii z dnia 2 marca 2022 r. Nadleśnictwa Dąbrowa,
- opinii z dnia 15 marca 2021 r. Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy – uprawnionego do rybactwa na terenie obwodu rybackiego rzeki Wdy – nr 11,
- opinii z dnia 19 kwietnia 2022 r. ENEA Nowa Energia sp. z o.o. z siedzibą w Radomiu – właściciela obiektów energetycznych i hydrologicznych w Żurze i Gródku,
- opinii z dnia 11 stycznia 2023 r. Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie,

oraz materiałów źródłowych, ustalił skalę i zakres spodziewanych oddziaływań w odniesieniu m.in. do uwarunkowań przyrodniczych i zakazów obowiązujących względem Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, gatunków i siedlisk ich występowania, siedlisk przyrodniczych, uwarunkowań hydromorfologicznych i fizykochemicznych rzeki Wdy, uwarunkowań związanych z wpływem na bioróżnorodność i funkcjonowanie korytarzy migracji.

Obecnie rzeka Wda w jej dolnym biegu na odcinku poniżej piętrzeń w Gródku i Żurze do piętrzenia w Kozłowie, w km rzeki od 11 do 24, charakteryzuje się:

1. przepływem rzeki w jej historycznie ukształtowanym korycie z wykształconą doliną poligenetyczną z odcinkami fluwialnymi z meandrami oraz zakolami wymuszonymi, z dnem doliny sporadycznie zalewanym, zapewniającymi kształtowanie zróżnicowanych mikrosiedlisk z odcinkami rzeki:
 - a) o cechach rzeki górskiej pomiędzy miejscowościami Gródek i Leosia,
 - b) o cechach rzeki podgórskiej do mostu w Bedlenkach,
 - c) o cechach typowo nizinnej rzeki z rozlewiskami poniżej mostu w Bedlenkach do miejscowości Wyrwa i ujścia rzeki Wyrwa,
2. obecnością pojedynczego koryta rzeki formowanego w warunkach wahań objętości przepływu w strefie erozyjnej w wyniku działania piętrzeń w Gródku i Żurze, obejmującego w szczególności odcinek pomiędzy Gródkiem a Gródeczkiem, gdzie pomimo antropogenicznie kształtowanych przepływów zachowują się dogodne uwarunkowania siedliskowe dla tarła zróżnicowanych grup rozrodczych ryb (skład gatunkowy ryb ustalono na podstawie: wyników przedłożonych do raportu, wyników opracowania pt.: „Badania ichtiologiczne na rzece Wdzie w celu określenia planowanej budowy MEW Gródeczek w km 18+450 na faunę w rzece” A. Nicpoń, D. Wysocki, 2014 r.; opinii Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy, 2021 r.):

- a) przedstawicieli ryb litofilnych, w tym gatunków: kleń, jaź, piekielnica (gatunki wykazane w przedłożonym raporcie), brzana, certa (gatunki wykazane w ekspertyzie z 2014 r.), troć wędrowna i łosoś, gatunki ryb wędrownych, dla których prowadzone są coroczne zarybienia, osobnikami juwenalnymi troci wędrownej i łososia oraz brzany, realizowanymi od roku 2013 przez Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy w ramach zadań własnych uprawnionego do rybactwa oraz Programu Zarybień Polskich Obszarów Morskich, prowadzonymi ze środków Skarbu Państwa, celem przywrócenia (odtworzenia) ich populacji tarłowych na Wdzie,
 - b) przedstawicieli ryb fitofilnych, w tym gatunków: lin, ukleja, płoć, krąp, okoń, szczupak, koza, słonecznica,
 - c) kielbia białopłetwego, reprezentującego grupę ryb psammofilnych,
 - d) różanki, reprezentującej grupę ryb ostrakofilnych,
3. obecnością przedstawicieli ryb reofilnych i warunków siedliskowych optymalnych dla ich bytowania na odcinku rzeki poniżej Gródka do Gródeczka, w tym gatunków: kleń i jaź (gatunki wykazane w inwentaryzacji przeprowadzonej do raportu), kleń, jaź, brzana, certa (gatunki wykazane w inwentaryzacji do opracowania „Badania ichtiologiczne na rzece Wdzie w celu określenia planowanej budowy MEW Gródeczek w km 18+450 na faunę w rzece” A. Nicpoń, D. Wysocki, 2014 r.), troć wędrowna, łosoś atlantycki (gatunki ryb wprowadzane do Wdy w ramach zarybiania przez Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy, 2021 r.),
4. obecnością układu mozaiki siedlisk, w tym siedlisk leśnych, typowym dla rzeki nizinnej z rozwiniętymi siedliskami łągowymi i grądowymi w układzie typowym dla mezoregionu pn. Wysoczyzna Świecka, gdzie:
- a) wzdłuż koryta rzeki kształtują się pasy zadrzewienia zdominowanego przez olszę czarną, nawiązujące swym składem, strukturą i lokalizacją do siedliska 91E0, które pozostają pod bezpośrednim wpływem pionowych ruchów wody w rzece (obecność siedliska ustalono na podstawie: wyników inwentaryzacji i zapisów przedłożonego raportu potwierdzających obecność zadrzewień olszowych wzdłuż brzegu rzeki, zapisów przedłożonej inwentaryzacji dendrologicznej drzew wskazanych do zniszczenia, gdzie głównym gatunkiem wykazywanym pozostaje olsza czarna; wyników inwentaryzacji prowadzonej przez Lasy Państwowe w latach 2006 i 2007, w ramach powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, o których mowa w dyrektywach Rady Europejskiej

- nr 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, jak też 92/62/WE z 27 października 1997 r. w sprawie dostosowania do postępu naukowo-technicznego dyrektywy 93/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk),
- b) obecne są w dolinie rzeki rozwinięte płaty siedliska 91F0 powyżej stałych zalewów (obecność siedliska ustalono na podstawie inwentaryzacji i zapisów przedłożonego raportu),
 - c) obecne są w dolinie rzeki płaty siedliska 9170 grądu subkontynentalnego w części skarp doliny (obecność siedliska ustalono na podstawie inwentaryzacji i zapisów przedłożonego raportu oraz wyników inwentaryzacji prowadzonej przez Lasy Państwowe w latach 2006 i 2007, w ramach powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, o których mowa w dyrektywach Rady Europejskiej nr 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, jak też 92/62/WE z 27 października 1997 r. w sprawie dostosowania do postępu naukowo-technicznego dyrektywy 93/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk),
 - d) obecne są rozległe płaty drzewostanów gospodarczych z dominującą sosną, ukształtowane powyżej linii występowania siedlisk grądowych,
5. obecnością optymalnych warunków siedliskowych z występującymi skarpami nadwodnymi dla bytowania i gniazdowania zimorodka *Alcedo atthis*, gdzie na podstawie wyników prowadzonego od roku 2005 przez Wdecki Park Krajobrazowy wspólnie ze Stacją Ornitologiczną Państwowej Akademii Nauk w Górkach Wschodnich z udziałem ornitologa Pana Romana Kucharskiego, monitoringu wraz z obrączkowaniem gatunku, potwierdzono obecność:
- a) na odcinku od Gródka do Gródeczka łącznie 5 stanowisk lęgowych gatunku, w tym 3 stanowiska oznaczone jako stałego gniazdowania oraz 2 stanowiska fluktuacyjne, które są zajęte w sezonach o dużym natężeniu lęgowym,
 - b) na odcinku pomiędzy Żurem a Gródkiem łącznie 19 stanowisk lęgowych zimorodka. Łącznie na obszarze prowadzonych badań zidentyfikowano 24 stanowiska gniazdowania zimorodka, z których ponad 20% zlokalizowanych jest na odcinku rzeki Wdy pomiędzy miejscowościami Gródek i Gródeczek, tj. w zasięgu przewidywanego spiętrzenia (cofki) projektowanego stopnia w Gródeczku,
6. obecnością, pomimo wpływu funkcjonowania piętrzeń w Żurze i Gródku, dogodnych warunków siedliskowych dla występowania stwierdzonych gatunków objętych ochroną

roślin wodnych, charakterystycznych lub związanych z obecnością siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników oznaczonych kodem 3260, w tym:

- a) włosienicznika skąpopręcikowego *Batrachium trichophyllum* (*Ranunculus trichophyllus*) – gatunku objętego ochroną częściową, potwierdzonego na dwóch stanowiskach poniżej stopnia w Gródku,
- b) hildenbrandii rzecznej *Hildenbrandtia rivularis* – gatunku objętego ochroną ścisłą, potwierdzonego na dwóch stanowiskach poniżej stopnia w Gródku.

Zmiany środowiska dna doliny rzecznej Wdy związane z powstaniem stopni wodnych w Żurze i Gródku, odniesione do koryta poniżej kaskady, przekształcenia objęły zwiększenie zakresu i częstotliwości wahań przepływów, generujących zmiany uwarunkowań siedliskowych rzeki związanych z procesami erozji dna, głównie na odcinku od Gródka do Leosi oraz akumulacji rumoszu, głównie poniżej Gródeczka, aż do zbiornika powyżej piętrzenia w Kozłowie. Szczególnie duże wahania miały miejsce do końca XX wieku, kiedy elektrownie pracowały w cyklu tygodniowym, w którym dni robocze tygodnia odpowiadały maksymalnej produkcji energii elektrycznej, natomiast w soboty i niedziele zbiorniki były napełniane („Przekształcenia warunków hydrologicznych w dolinie dolnej Wdy wskutek budowy stopni wodnych” D. Szumińska, Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG, Sosnowiec 2010). Powodowało to znaczne przekształcenia wyglądu i funkcji ekologicznej koryta Wdy, związane z prawie całkowitym ograniczaniem objętości przepływu w okresach uzupełniania zasobów w zbiornikach. Od roku 2001 elektrownie w Żurze i Gródku pracują z wyrównaniem dobowym poziomu wody w zbiornikach, co wyraźnie wpłynęło na zmniejszenie wahań chwilowych przepływów, skutkując poprawą warunków hydrologiczno-siedliskowych. W wyniku dynamicznie przyrastającej wskutek pracy hydroelektrowni, często w ciągu kilku godzin o kilka m³/s wartości przepływu, uruchamiana jest poniżej stopnia Gródek znaczna ilość rumowiska, które następnie transportowane jest w dół biegu rzeki. Według L. Andrzejewskiego (1994), koryto Wdy w okolicy Leosi i Gródeczka (2-4 km poniżej zapory w Gródku) wcięło się w ciągu ostatnich 70 lat o około 0,5 m. W okolicy Dólska natomiast, miejscowości położonej około 8 km poniżej Gródka i 5 km powyżej stopnia w Kozłowie, dno doliny jest intensywnie nadbudowywane. Zwiększeniu tempa sedymentacji osadów pozakorytowych pomiędzy Gródkiem a Kozłowem sprzyjają naturalne zmiany spadku dna doliny. Rumowisko uruchamiane poniżej stopnia, akumulowane jest we wszystkich miejscach o zmniejszonym spadku na dalszych odcinkach koryta. W okolicach ujścia Wyrwy zaobserwowano licznie występujące w korycie wyspy,

które powodują dzielenie się nurtu Wdy na kilka ramion. Wypełnienie koryta materiałem jest przyczyną podniesienia stanów wód i w konsekwencji zwierciadła wód gruntowych w dolinie (D. Szumińska, 2010).

Pomimo ustalonych oddziaływań związanych z funkcjonowaniem piętrzeń w Gródku i Żurze, na odcinku rzeki Wdy pomiędzy piętrzeniem w Kozłowie do wysokości piętrzenia w Gródku, wykształciły się i utrwaliły uwarunkowania siedliskowo-przyrodnicze oraz walory krajobrazowe, mające nadal charakter i cechy naturalne, typowe dla rzeki nizinnej mezoregionu Wysoczyzna Świecka. Zachodzące procesy przekształcenia dna doliny Wdy są nadal aktywne, lecz w wyniku zmiany sposobu funkcjonowania piętrzeń w Żurze i Gródku obecnie zachodzą w sposób dyskretny i powolny (D. Szumińska, 2010).

Niezależnie od zachodzących zmian hydrologicznych poniżej piętrzeń w Gródku i Żurze oraz w zakresie braku ciągłości korytarza migracji ryb w wyniku funkcjonowania piętrzeń w Kozłowie i Przechowie, w roku 1991, celem zachowania różnorodności biologicznej siedlisk Wysoczyzny Świeckiej utworzono Świecki Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmujący obszar położony na terenie Równiny Świeckiej rozciętej doliną rzeki Wdy o dużych walorach krajobrazowo-estetycznych.

Ponadto, dokonując oceny w zakresie obecnego jak również potencjalnego charakteru, badany odcinek rzeki poniżej piętrzeń w Gródku i Żurze, historycznie należy do rzek nizinnych krainy brzany.

Dokonując analizy przedłożonego raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w zakresie ochrony przyrody oraz przesłanych wyjaśnień ustalono, że:

1. w zasięgu oddziaływania planowanego piętrzenia znajdują się wykazane w raporcie płyty cennych leśnych siedlisk przyrodniczych (91F0, 9170) oraz zadrzewień złożonych głównie z olszy czarnej, obecnych wzdłuż koryta rzeki, których charakter nawiązuje do siedliska przyrodniczego oznaczonego kodem 91E0, wykazywanym na analizowanym terenie w inwentaryzacji Lasów Państwowych z 2007 roku. W przedłożonym raporcie oraz inwentaryzacji drzew wyznaczonych do zniszczenia wskutek zalania powyżej planowanego piętrzenia, wskazuje się na obecność zadrzewień olszy czarnej wzdłuż koryta rzeki jako gatunku dominującego w składzie. Siedlisko przyrodnicze 91E0 łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* jest typowe dla brzegów średniej wielkości rzek i powszechnie występujące na całej długości biegu Wdy (Boiński 1985, Boiński 1999, Płachocki i in. 2021) oraz typowe dla mezoregionu Wysoczyzna Świecka wg regionalnej geografii fizycznej Polski. Również autorzy inwentaryzacji dendrologicznej oraz opisów zawartych w raporcie wykazują „obecność

olchy przy samym korycie ciek” w obrębie wyznaczonych przez nich płatów łągów wiązowo-jesionowych. Podstawą wyróżnienia jako odrębnego siedliska 91E0 powinno być faktyczne występowanie wzdłuż biegu Wdy wyróżnialnych w terenie zbiorowisk roślinnych *Fraxino-Alnetum* z drzewostanem budowanym przez olszę czarną i charakterystyczną kombinacją gatunków runa, w typowym dla siedliska 91E0 układzie ekologicznym. Przedstawione prognozy w zakresie wpływu przedsięwzięcia na lasy wskazują na negatywny wpływ w zakresie zniszczenia siedliska 91E0, które wraz z siedliskami 91F0 i 9170 rozwinięte w dnie doliny w obszarze inwestycji i zasięgu przewidywanej cofki mają lokalnie bardzo istotne znaczenie dla bioróżnorodności. Przedsięwzięcie ingeruje w lokalnie najcenniejszy przyrodniczo kompleks lasów higrofilnych związanych z doliną Wdy. Lasy dna doliny Wdy determinują lokalne uwarunkowania utrzymania różnorodności biologicznej i warunkują (obok koryta rzeki Wdy o naturalnym na tym fragmencie charakterze i przebiegu koryta) kształtowanie się i zachowanie naturalnego charakteru krajobrazu tego terenu. W konfrontacji z lasami związanymi z doliną rzeczną, obszary wysoczyzny zajęte są przez leśne siedliska zastępcze charakteryzujące się uproszczoną strukturą gatunkową i wiekową drzewostanu oraz uproszczoną strukturą biocenoz oraz niższą różnorodnością gatunkową flory i fauny. W szerszym ujęciu, w wyniku realizacji inwestycji zaburzone zostaną relacje powierzchni cennych naturalnych lasów (związanych z dnem doliny Wdy i fragmentami jej zboczy), względem zajmujących znaczne powierzchnie stoków doliny oraz praktycznie całość wysoczyzn lasów o niskiej wartości przyrodniczej. Przyjmując przewidywany zasięg zalewu zbiornika, jaki utworzy się w wyniku utrzymywania NPP na planowanym obiekcie, znaczne powierzchnie lasów higrofilnych, a w szczególności płaty siedliska 91E0, związane z dnem doliny rzecznej pozostającym w zasięgu pionowych ruchów wody, ulegną zalaniu, co bezsprzecznie doprowadzi do utraty ich powierzchni. Pozostałe powierzchnie omawianych siedlisk leśnych na odcinku około 5 km poddane zostaną wpływowi zaburzenia warunków wodnych, co przy ich udokumentowanej naukowo wrażliwości na znacznych powierzchniach doprowadzi do ich zaniku. Drzewa budujące drzewostan siedlisk nadrzecznych lasów łągowych 91E0 zajmujących tereny wzdłuż brzegów rzeki w wyniku zastosowania piętrzenia obumrą. Jednocześnie, przewidywać należy, że na odcinku rzeki poniżej planowanego obiektu dojdzie do nasilenia procesów erozyjnych, które na etapie funkcjonowania przedsięwzięcia prowadzić będą do obniżania się rzędnych kształtowania się zwierciadła wody rzecznej na odcinku

poniżej planowanego piętrzenia, prowadząc do nieuchronnego zaburzenia warunków wodnych i przesuszania dna doliny (erozja dna). Zaburzenie warunków wodnych bardzo cennych przyrodniczo płatów siedliska 91F0 ze starodrzewem (okazy w wieku blisko 200 lat) doprowadzi do przemian roślinności i ostatecznego zaniku siedliska na przeważających powierzchniach. Przedstawione w dokumentacji przewidywania co do wpływu planowanego przedsięwzięcia na płaty siedliska 91F0 jako nieznaczne są nieuzasadnione. Siedlisko to wykształca się w bardzo specyficznych warunkach hydrologicznych przy ograniczonych zalewach, których zaburzenie doprowadzi do częściowego zaniku siedliska. Wskazywane przeobrażenie siedliska 91F0 w siedlisko 91E0, które miałyby być niejako "stymulowane nieco wyższym zasilaniem pionowym" jest niepewne wobec warunków ekologicznych poszczególnych siedlisk przyrodniczych oraz w konfrontacji z faktem braku płatów siedliska 91E0 wzdłuż brzegów istniejących w biegu Wdy zbiorników zaporowych. Siedlisko to wykształca się we właściwej formie na brzegach rzeki na niespiętrzonych fragmentach biegu Wdy, w tym na odcinku planowanej inwestycji, czego nie uwzględniono w ocenie. W kontekście przewidywanego wpływu na zbiorowiska leśne, niejasna jest skala przyszłego oddziaływania inwestycji na zajmujące strefy zboczowe doliny grądy w postaci siedliska oznaczonego kodem 9170. Zagadnienie to jest trudne do rozstrzygnięcia w sytuacji, gdy w dokumentacji przedłożonej przez Inwestora w wielu miejscach przewija się argument, że skutkiem przedsięwzięcia będzie „poprawa stabilności skarp doliny”. W kontekście wpływu na środowisko przyrodnicze, ustabilizowanie skarp prowadzić będzie do zaburzenia procesów odpowiedzialnych za kształtowanie się w tym obszarze cennych lasów grądowych zajmujących zbocza doliny Wdy. Specyficzna i swoista dla naturalnych dolin rzecznych niestabilność skarp jest elementem kluczowym dla kształtowania się struktury roślinności występujących tu grądów (Boiński 1985, Boiński 1999, Płachocki i in. 2021). Dodatkowo, zwrócić należy uwagę, że w momencie wprowadzenia piętrzenia dojdzie do sytuacji obniżenia (lokalnego, punktowego) stateczności skarp, co będzie wynikiem wprowadzenia erozyjnego oddziaływania nowego poziomu wody na fragmenty zboczy, co skutkować może wystąpieniem lokalnego obsuwania się podmywanych fragmentów skarp i utratą powierzchni siedliska grądowego. Zjawisko to nie zostało w dokumentacji opisane, a wobec występowania na zboczach doliny drzew starych, o dużych rozmiarach może mieć istotne znaczenie dla zniszczenia siedlisk leśnych zboczy. Kompleksowo wpływ przedsięwzięcia na siedliska lasów

łęgowych i grądowych, stanowiących istotny element lokalnego systemu przyrodniczego, będzie jednoznacznie negatywny – w efekcie zmian wywołanych realizacją zamierzenia dojdzie do zmian w stanie ochrony trzech typów leśnych siedlisk przyrodniczych (91E0, 91F0, 9160) a na części powierzchni do ich utraty,

2. w dokumentacji jako korzystne w aspekcie procesów hydromorfologicznych dla uwarunkowań lokalnych wskazuje się wpływ inwestycji obejmujący „poprawę stabilności koryta, brzegów i skarp doliny”, która w rzeczywistości poprzez przegrodzenie koryta rzeki, podniesienie lustra wody oraz spowolnienie przepływów wody w rzece na odcinku powyżej planowanego piętrzenia prowadzi będzie do pogorszenia warunków kształtujących aktualne zróżnicowanie warunków hydromorfologicznych (warunki powstawania cennych elementów hydromorfologicznych, w tym: podcięcia brzegowe, odsypy brzegowe, odsypy korytowe, obecność pionowych ruchów wody, warunków kształtujących mikrosiedliska występującej roślinności i fauny). Obecne uwarunkowania hydromorfologiczne kształtują warunki siedliskowe charakterystyczne dla koryta rzecznoo o cechach zbliżonych do naturalnego w typie rzeki podgórskiej/górskiej na odcinku pomiędzy Gródkiem a Gródeczkiem, pomimo oddziaływań wynikających z funkcjonowania piętrzeń w Żurze i Gródku. W wyniku spodziewanych zmian procesów hydromorfologicznych, nastąpi utrata lub pogorszenie dotychczasowych warunków siedliskowych sprzyjających bytowaniu gatunków zwierząt związanych lub zależnych od przepływów typowych dla rzeki lub odcinka rzeki ze swobodnym nurtem, w tym:
 - a) siedlisk lęgowych zimorodka, względem którego w przedstawionej w raporcie ocenie wpływu nie uwzględniono zagrożeń związanych z presją drapieżników wskutek obniżenia wysokości skarp w wyniku podniesienia i ustabilizowania lustra wody oraz nie urzeczywistniono samej trwałości obecnie występujących stanowisk lęgowych gatunku i dostępności skarp będących jego siedliskiem rozrodu. Zgodnie z zebranymi dowodami, na odcinku pomiędzy Gródkiem a Gródeczkiem zlokalizowanych jest 5 stanowisk gniazdowania gatunku, co stanowi około 20% wszystkich stanowisk inwentaryzowanych na odcinku pomiędzy Żurem a Gródkiem. Obecność na wskazanym odcinku rzeki Wdy, trwałego zasiedlenia przez populację lęgową zimorodka, stanowi istotny element bioróżnorodności odcinka rzeki położonego w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Zimorodek to gatunek nielicznie lub bardzo nielicznie gniazdujący na terenie kraju, a jego populacja podlega fluktuacjom i wynosi od 2,5 do 6 tys. par

(Trendy liczebności ptaków w Polsce 2018). Jednocześnie, wyniki monitoringu populacji zimorodka, realizowanego przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Ptaków Mokradeł, potwierdzają spadek wskaźnika liczebności populacji od roku 2016, a najistotniejsze zagrożenia dla liczebności populacji lęgowej gatunku podawane przez „Monitoring ptaków lęgowych – Poradnik metodyczny” są związane z prowadzeniem prac hydrotechnicznych na rzece oraz zanieczyszczenie chemiczne i biologiczne wód. W wyniku spodziewanych zmian w zakresie: hydromorfologii rzeki, stanu czystości i zwiększonej eutrofizacji wód oraz zwiększonej presji drapieżnictwa, odcinek rzeki pomiędzy Gródkiem a Gródeczkiem w wyniku realizacji piętrzenia w Gródeczku będzie poddany stopniowemu pogorszeniu lub utracie dogodnych warunków siedliskowych dla obecnej populacji lęgowej zimorodka,

- b) gatunków ryb litofilnych i reofilnych, względem których spodziewać się należy (na długości przewidywanego piętrzenia) utraty dogodnych siedlisk rozrodu (tarlisk) oraz pogorszenia warunków bytowania i migracji dla następujących gatunków ryb: kleń, jaź, piekielnica (gatunki wykazane w przedłożonym raporcie), brzana, certa (gatunki wykazane w ekspertyzie z 2014 r.) troć wędrowną i łosoś, gatunki ryb wędrownych, dla których prowadzone są coroczne zarybienia, osobnikami juwenalnymi troci wędrownej i łososia oraz brzany, realizowanymi od roku 2013 przez Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy w ramach zadań własnych uprawnionego do rybactwa oraz Programu Zarybień Polskich Obszarów Morskich, prowadzonymi ze środków Skarbu Państwa, celem przywrócenia (odtworzenia) ich populacji tarłowych na Wdzie.

Spodziewanym skutkiem (również potwierdzonym w przedłożonym raporcie) wprowadzenia piętrzenia w Gródeczku będzie zmiana – przebudowa obecnie występujących zespołów organizmów wodnych w kierunku dominacji populacji gatunków fitofilnych, związanych z wolno płynącą wodą.

Poddane analizie w raporcie ustalenia co do stanu ichtiofauny obszaru wpływu planowanej inwestycji są rozbieżne z danymi pochodzącymi z innych źródeł, w tym opinii Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Oddziału Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy (użytkownika rybackiego obwodu nr 11 na rzece Wdzie). Analiza danych literaturowych, informacji z IRŚ oraz PZW, wskazuje na występowanie na obszarze wpływu znacznie bardziej złożonej w swojej strukturze ichtiofauny. Spośród gatunków uznawanych za cenne i waloryzujące

środowisko rzeczne na odcinku narażonym na wpływ przedsięwzięcia występują głowacz białopłetwy, różanka, koza, łosoś, certa, piskorz, troć wędowna oraz brzana (Radtko i in. 2003, Nicpoń i Wysocki 2014, Radtko, opinia z dnia 23 marca 2021 r.; Okręg PZW w Bydgoszczy, opinia z dnia 15 marca 2021 r.; Kapusta, opinia z dnia 11 stycznia 2023 r.).

Zgodnie z informacjami zawartymi w opinii dr Grzegorza Radtko oraz dr Andrzeja Kapusta (Zakładu Ichtiologii, Hydrologii i Ekologii Wód Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie), które są zbieżne z informacjami zawartymi we wcześniejszych opiniach prof. dr hab. Ryszarda Bartla oraz stanowiskiem PZW Bydgoszcz, obszar rzeki na którym zaplanowano przedsięwzięcie zasiedlony jest przez zróżnicowaną i bogatą w gatunki ichtiofaunę z istotnym udziałem gatunków chronionych i cennych, w tym znaczącym udziałem gatunków litofilnych i reofilnych, których optymalnym siedliskiem są wody rzek z szybkim nurtem rzeki, charakterystyczne dla zespołu gatunków krainy brzany z udziałem gatunków krainy pstrąga i lipienia. Rzeka na przedmiotowym fragmencie, z uwagi na silne przekształcenie odcinków sąsiednich, pełni istotną funkcję ostoi dla gatunków o wysokich wymaganiach względem siedlisk rzecznych. Ponadto, przedmiotowy fragment rzeki pełni istotną rolę w prowadzonej gospodarce rybacko-wędkarskiej w szerszej skali przestrzennej, zapewniając warunki odtworzenia populacji gatunków dwuśrodowiskowych dorzecza dolnej Wisły. W tym kontekście podkreślenia wymaga fakt, że rzeka Wda ujęta jest jako istotna dla ryb wędownych w dokumentach programowych dot. gatunków wędownych, tj. w Programie Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych w województwie kujawsko-pomorskim (udrażnianie rzek dla ryb dwuśrodowiskowych oraz w Programie Zarybień Polskich Obszarów Morskich – restytucja ryb wędownych dwuśrodowiskowych).

W oparciu o zgromadzone dane, w tym wyniki przedłożonego raportu oraz opinie uzyskane od użytkownika rybackiego i Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, przyjąć należy, że rozpatrywany odcinek rzeki stanowi obszar występowania cennych gatunków ichtiofauny obejmujący zarówno żerowiska, jak i prawdopodobnie miejsca rozrodu. Ponadto, obszar ten ma kluczowe znaczenie jako obszar tarliskowy do restytucji gatunków dwuśrodowiskowych, względem których prowadzi się celowe zarybianie.

Prognozy zawarte w dokumentacji (raporcie), wskazując na spodziewane zmiany w strukturze gatunkowej ichtiofauny (zespołu ryb), jak również warunków

siedliskowych bytowania ichtiofauny, zawierają ocenę znaczenia tych zmian ograniczoną do postawionych tez bez podania metody dokonanej oceny, wykazujących, że powstanie stopnia nie wpłynie w sposób istotnie negatywny na zespół ichtiofauny, co jest sprzeczne ze współczesnym stanem wiedzy nt. wpływu piętrzeń na środowisko. Nurtowa zabudowa hydrotechniczna degraduje ekosystem rzeki, zaburzając procesy fizykochemiczne i biologiczne, zaburzając ciągłość geomorfologiczną i biologiczną, niszcząc i przekształcając siedliska wodne oraz strukturę zespołów roślin i zwierząt, w tym ryb. Wprowadzenie piętrzenia związanego z przedsięwzięciem doprowadzi do zmiany warunków środowiskowych bytowania ryb, co przełoży się na nieuchronną zmianę składu gatunkowego i relacji ilościowych w obrębie zespołu ryb. Przewidywać należy, że w przedmiotowym przypadku zmianie ulegnie struktura dna i zmieni się charakter przepływu wody. Zakłócenie warunków migracji doprowadzi do ograniczenia dostępu do siedlisk, w których realizowane są fazy cyklu życiowego gatunków, co doprowadzi do zmniejszenia liczebności ich populacji, a w przypadku odcięcia tarlisk, do ich wyginięcia.

O ile bezpośrednio zmiany siedliskowe i utrata siedlisk ryb związane z budową nowych obiektów będą mieć charakter punktowy, to spodziewane oddziaływania pośrednie, związane ze zmianami warunków siedliskowych na odcinku rzeki spiętrzonej i poniżej spiętrzenia, w konsekwencji zmian hydrologicznych wynikających z faktu budowy piętrzenia, będą mieć charakter powierzchniowy o zasięgu co najmniej na długości rzeki Wdy od Gródeczka do Gródka oraz fragmencie rzeki poniżej planowanej zabudowy hydrotechnicznej w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Charakter opisywanego oddziaływania będzie stały. Na całym odcinku rzeki dojdzie do przemian w obrębie zespołu ryb. Przepływ powyżej stopnia zostanie spowolniony. Na odcinku tym w chwili obecnej dominują gatunki reofilne. Warunki bytowania ichtiofauny są dobre. Współbytuja tu gatunki o różnych wymaganiach względem siedliska i obecne są gatunki biologią związane ze strefami silnego nurtu rzeki. Spowolnienie przepływu na tym odcinku wpłynie na obecnie występującą tam ichtiofaunę. Spodziewać się należy wzrostu udziału ryb eurytopowych i pojawienia się gatunków stagnofilnych kosztem gatunków typowo rzecznych. Panować będą warunki korzystne dla rozwoju lokalnych populacji ryb fitofilnych – szczupaka, leszcza, płoci i okonia. Tworzony zbiornik będzie miał charakter rzeczny,

jednak ze spiętrzonego odcinka rzeki ustąpią gatunki o najwyższych wymaganiach. Dotyczy to przede wszystkim gatunków związanych z strefami nurtowymi i dnem kamienistym bystrzy oraz gatunków związanych z silnym prądem wody (m.in. głowacz białopłetwy). Poniżej planowanego stopnia wodnego zachwiana zostanie istniejąca równowaga procesów akumulacyjno-erozyjnych. Zrzut wody z jazu, mimo działań zapobiegawczych, spowoduje miejscowo wzmożoną erozję. Dojdzie tu do miejscowych zmian warunków środowiskowych i przebudowy zespołów organizmów wodnych,

- c) gatunków bezkręgowców dennych, względem których należy się spodziewać zmiany zespołu o cechach rzecznych (reobiotycznych), o dużej różnorodności gatunkowej, do zespołu o cechach jeziornych (limnicznych) o niewielkim zróżnicowaniu taksonomicznym, co potwierdzają wyniki badań prowadzone na rzece Raba i zbiorniku w Dobczycach (Fleituch T. 2016. Bezkręgowce denne i procesy biologiczne. W: Sądag T., Banduła T., Materek E., Mazurkiewicz-Boroń G. & Słonka R. (red.) Zbiornik wodny Dobczyce – Monografia. Kraków, RZGW, MPWiK: 173-179.). Spodziewane zmiany są konsekwencją zmniejszonego przepływu, co umożliwi szybszą sedymentację drobnych osadów materii organicznej na dnie. Osady te zmniejszają różnorodność makrokonsumentów w mikrosiedliskach i redukują przestrzeń dostępną dla zwierząt wodnych.

Ponadto, pomimo braku jednoznacznych dowodów, realizacja przedsięwzięcia z dużym prawdopodobieństwem wpłynie na pogorszenie stanu zachowania lub oceny:

1. siedliska występowania gatunków chronionych roślin (włosienicznika skąpopręcikowego *Batrachium trichophyllum* (*Ranunculus trichophyllum*) – gatunku objętego ochroną częściową, potwierdzonego na dwóch stanowiskach poniżej stopnia w Gródku oraz hildenbrandia rzeczna *Hildenbrandtia rivularis* – gatunku objętego ochroną ścisłą, potwierdzonego na dwóch stanowiskach poniżej stopnia w Gródku),
2. wskaźników oceny dla siedliska przyrodniczego nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników oznaczone kodem 3260.

Przedstawiona ocena wpływu przedsięwzięcia na siedlisko 3260 nie pozwala na przyjęcie jako wiarygodnego i prawdopodobnego stanowiska, że planowane zamierzenie nie wpłynie negatywnie na stan siedliska w zasięgu spodziewanego oddziaływania, związanego z określonym w raporcie zasięgiem cofki dla projektowanego piętrzenia. Z przedstawionych w analizie dokumentów nie wynika również jednoznacznie jaka jest całkowita powierzchnia siedliska narażonego na wpływ przedsięwzięcia. Wskazać należy, że przedłożony raport

i wyjaśnienia odnoszą się do wpływu na płaty siedliska, nie precyzując ich zasięgu przestrzennego. W miejscu tym nadmienić należy, że niezależnie od faktycznych różnic w poglądach interpretacyjnych siedliska 3260 (Puchalski 2004, Puchalski 2008, Szoszkiewicz i Gebler 2012, Szpikowski i in. 2016, Pawlaczyk 2017) ogólnie przyjęte jest traktowanie w aspekcie przestrzennym tego siedliska jako obejmującego kompleksowo dłuższe odcinki rzek, w obrębie których występuje splot określonych warunków abiotycznych rozwoju zbiorowisk makrofitowych w tym włosieniczników. Problem ten w odniesieniu do wszystkich siedlisk przyrodniczych wód płynących dobrze wyjaśnia Pawlaczyk (2017). Zgodnie z oficjalnymi interpretacjami siedlisk komisji europejskiej, w ochronie siedlisk wód płynących chodzi o „odcinki cieków o naturalnej lub półnaturalnej dynamice”. W przypadku rzek włosienicznikowych jest to oczywiste w kontekście dynamiki procesów fluwialnych i braku stabilności czasowej w skali wieloletniej występowania agregacji makrofitów w danej lokalizacji.

Przystawione przewidywania co do wpływu realizacji przedsięwzięcia na warunki hydromorfologiczne pozostają sprzeczne z wiedzą naukową nt. oddziaływania piętrzeń na środowisko wodne. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie wielopłaszczyznowo na warunki rozwoju roślinności wodnej kształtującej strukturę i funkcje ekologiczne siedliska. Spowolnienie przepływu w zasięgu cofki zbiornika oraz podniesienie lustra wody wpłynie diametralnie na procesy osadzania się transportowanego przez rzekę materiału, determinując zmiany w warunkach hydromorfologicznych. Realizacja zamierzenia wpłynie na oceny szeregu wskaźników cząstkowych oceny stanu ochrony siedliska 3260 – w wyniku przegrodzenia rzeki i jej spiętrzenia zmianie ulegną takie wskaźniki, jak: materiał dna koryta, ocena stanu ekologicznego, przepływy, spiętrzenie wód rzeki, wskaźnik naturalności siedliska (HQA), wskaźnik przekształcenia siedliska (HMS), naturalne elementy morfologiczne, spośród których tylko z wyłączeniem parametrów przepływu i spiętrzenia wód rzeki, zostały ocenione na poziomie FV.

Wprowadzenie piętrzenia o zakładanych parametrach wpłynie negatywnie na stan hydromorfologiczny rzeki na odcinku spiętrzonej. Na spiętrzonej odcinku oraz w rejonie stopnia i poniżej zmianie ulegną: typy przepływu, materiał denny koryta, elementy morfologiczne koryta, elementy morfologiczne brzegów, struktura roślinności brzegowej, występowanie odsypów meandrowych, roślinność koryta, użytkowanie terenu w odległości do 50 m, zadrzewienia i elementy morfologiczne z nimi związane oraz cenne przyrodniczo elementy środowiska rzeczno-egzogenicznego. Zmiany w wyżej wymienionych składowych indeksów oceny hydromorfologicznej wpłyną na zmiany oceny ogólnej wskaźnika hydromorfologicznej oceny

stanu ochrony siedliska oraz mogą przyczynić się do pogorszenia stanu zachowania siedliska występowania stwierdzonych stanowisk gatunków chronionych roślin (włosienicznika skąpopręcikowego i hildenbrandii rzecznej).

Uwzględniając przedstawione zagrożenia, skutki i wpływ planowanej budowy MEW w Gródeczku, zasięg spodziewanego oddziaływania powyżej piętrzenia obejmuje odcinek rzeki Wdy na długości około 5,34 km. Zasięg oddziaływania poniżej planowanego piętrzenia w Gródeczku na obecnym etapie nie jest możliwy do szczegółowego określenia. Wskazany odcinek rzeki Wdy podlegający wpływowi planowanej MEW w Gródeczku zlokalizowany jest w całości w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Całkowita długość rzeki Wdy położonej w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, stanowiącej główną oś hydrograficzną terenu i warunkującą zróżnicowanie występujących siedlisk przyrodniczych i siedlisk występowania gatunków oraz siedlisk od wód zależnych, obejmuje odcinek długości około 14,4 km (w km rzeki około 11+530 – 25,938), w tym około 12,3 km (w km rzeki około 11+530 – 23+790) odcinek rzeki pozostający niespiętrzony, ze swobodnym przepływem wód w przebiegu naturalnego koryta rzeki.

Zgodnie z ustaleniami, odcinek rzeki Wdy położony w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w km rzeki około 11+530 – 23+790 stanowi odcinek rzeki niespiętrzonej, podlegającej wpływowi piętrzeń w Gródku i Żurze, lecz zachowującej cechy rzeki naturalnej z zachowanymi elementami przyrodniczymi, w tym:

- charakterystycznym dla ustalonej regionalizacji geograficznej układem siedlisk przyrodniczych z dominującymi zbiorowiskami leśnymi od wód zależnych w zasięgu spodziewanego oddziaływania w obrębie doliny rzeki,
- rzeczywistymi siedliskami bytowania zespołu ryb charakterystycznego dla siedliska lotycznego z gatunkami typowymi dla wód krainy brzany.

Spodziewane zmiany rzeki powyżej i poniżej planowanego piętrzenia w sposób bezpośredni i trwałe przyczynią się do:

- znaczących zmian hydromorfologicznych wód rzeki Wdy powyżej piętrzenia, skutkujących zmianą systemu płynących wód rzeki ekosystemem wód lotycznych w kierunku ekosystemu wód lenitycznych,
- utraty powierzchni i ciągłości zadrzewień olszowych wzdłuż koryta, charakterystycznych dla siedlisk łągowych 91E0, typowych dla naturalnych układów siedlisk wzdłuż rzeki nizinnej w mezoregionie Wysoczyzny Świeckiej wg regionalnej geografii fizycznej Polski,

- zmian warunków wodnogruntowych, a w szczególności obecności pionowych ruchów wody, decydujących o występowaniu mozaiki siedlisk od wód zależnych, w tym siedliska 91E0,
- zmian warunków bytowania organizmów wodnych związanych z ekosystemami wód lotycznych w kierunku zespołów organizmów charakterystycznych dla wód lenitycznych,
- utraty dogodnych siedlisk rozrodu zespołu ryb reofilnych i litofilnych, charakterystycznych dla krainy brzany w kierunku zespołu ryb krainy leszcza.

Ponadto, spodziewane zmiany warunków hydrograficznych przyczynią się do trwałej utraty dogodnych warunków siedliskowych dla bytowania gatunków ryb dwuśrodowiskowych, dla przywrócenia których prowadzi się wieloletnie zarybienia, jak również procedury udrożnienia stopnia wodnego w Kozłowie.

W związku z powyższym, ustalono, że wpływ planowanej inwestycji na elementy biotyczne i abiotyczne przyrody Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu będzie obejmować około 40% odcinka rzeki Wdy pozostającej w jego granicach, stanowiącej główną oś hydrograficzną obszaru i decydującej o zróżnicowaniu oraz walorach przyrody obszaru, dla których został ustanowiony.

Na terenie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązuje zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu uouioś, ustanowiony uchwałą nr VI/118/19 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu (art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Przeprowadzona analiza raportu o oddziaływaniu na środowisko przedmiotowego przedsięwzięcia, jak również zebrane dowody w sprawie, w tym opinie: Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy – uprawnionego do rybactwa na terenie obwodu rybackiego rzeki Wdy – nr 11, Nadleśnictwa Dąbrowa, prowadzi do wniosku, iż negatywny wpływ na przyrodę Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wystąpi z uwagi na zakres i skalę spodziewanych oddziaływań.

Należy również zaznaczyć, iż zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zakazy wprowadzone na terenie obszaru chronionego krajobrazu

nie obejmują realizacji inwestycji celu publicznego. Pojęcie inwestycji celu publicznego zostało zdefiniowane w ustawie z dnia 27 marca 2003 r., o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r., poz. 503 ze zm.). Zgodnie z art. 2 pkt 5 tej ustawy, przez pojęcie „inwestycji celu publicznego” należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne) oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r., poz. 1899 ze zm.). Przedmiotowa inwestycja nie realizuje celów, o których mowa w ww. przepisie, w związku z czym nie podlega zwolnieniu z zakazów obowiązujących na terenie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Również orzecznictwo sądów administracyjnych wskazuje, że elektrownie wodne nie mogą być uznane za inwestycje celu publicznego. Zgodnie z wyrokiem NSA z dnia 15 maja 2008 r. (sygn. akt: II OSK 548/07), pojęcie inwestycji celu publicznego jest w swej istocie oparte na kryterium przedmiotowym, nie zaś podmiotowym czy funkcjonalnym. Oznacza to, że inwestycję tego typu stanowi każde działanie o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, które realizuje cele publiczne, bez względu na to, czy inwestorem jest podmiot prywatny czy publiczny. Do końca 1997 r., pojęcie celu publicznego zdefiniowane było w art. 46 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1985 r., nr 22, poz. 99 ze zm.). Przepis ten za cel publiczny uznawał m.in. „budowę i utrzymanie urządzeń i instalacji energetycznych służących do wytwarzania paliw i energii oraz ich przesyłania i dystrybucji za pomocą sieci”. Z dniem 1 stycznia 1998 r. tego rodzaju kwestie zaczął regulować przepis art. 6 pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Porównanie tych dwóch przepisów wykazuje istotną zmianę sposobu wyznaczania celu publicznego w sferze gospodarki energetycznej. Poprzednio bowiem jako cele publiczne wprost kwalifikowano inwestycje dotyczące budowy i utrzymania urządzeń oraz instalacji energetycznych służących do wytwarzania energii. Tak więc w przepisie art. 46 ust. 2 pkt 4a jako cel publiczny zostały wskazane elektrownie, a co za tym idzie elektrownie wodne. Przedstawiony zabieg ustawodawcy, który zrezygnował w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami ze wskazania wprost urządzeń służących do wytwarzania energii, w oparciu m.in. o domniemanie racjonalności ustawodawcy, sugeruje zamiar odstąpienia od przyznawania elektrowniom statusu inwestycji celu publicznego. Obecnie tylko budowa i utrzymanie przewodów oraz urządzeń służących

do przesyłania energii elektrycznej stanowi cel publiczny, a pozostałe zamierzenia inwestycyjne ze sfery gospodarki energetycznej do uzyskania takiej kwalifikacji potrzebują wykazania się dodatkową cechą – „niezbędnością do korzystania”. Sam fakt wytwarzania i przetwarzania energii w elektrowni wodnej (celem jej późniejszego przekazania do sieci przesyłowych) nie powinien być interpretowany jako wskazujący na ww. niezbędność.

Jednocześnie, wykazując bezpośrednie zagrożenie niszczenia dogodnych warunków siedliskowych dla populacji rozrodczych zespołu gatunków ryb reofilnych i litofilnych na odcinku powyżej projektowanego piętrzenia w wyniku spodziewanych zmian hydromorfologicznych rzeki ustalono, że planowane przedsięwzięcie będzie skutkowało naruszeniem obowiązującego zakazu na terenie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, określonego w § 5 pkt 1 uchwały nr VI/118/19 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w zakresie niszczenia miejsc rozrodu zwierząt oraz tarlisk.

Spodziewane zagrożenie niszczenia tarlisk zespołu gatunków ryb reofilnych i litofilnych dotyczy stwierdzonych gatunków ryb, jak również utraty docelowych siedlisk (na odcinku pomiędzy Gródeczkiem a Gródkiem) rozrodu brzany, certy oraz gatunków ryb dwuśrodowiskowych (troć wędrowną i łosoś), dla odtworzenia populacji których prowadzone są systematyczne zarybienia, co potwierdza zarówno raport, jak i opinia Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy.

Ponadto, należy wskazać, że zgodnie z opinią z dnia 19 kwietnia 2022 r., otrzymaną od ENEA Nowa Energia Sp. z o.o. z siedzibą w Samociążku (właściciela obiektów energetycznych i hydrotechnicznych w Żurze i Gródku) nie istnieje potrzeba podparcia funkcjonujących obecnie piętrzeń w Gródku i Żurze poprzez budowę nowego stopnia na Wdzie poniżej Gródka, które od prawie 100 lat funkcjonują właściwie i znajdują się w dobrym stanie technicznym. Jednocześnie, istniejąca zabudowa hydrotechniczna na Wdzie nie była projektowana jako kaskada elektrowni, a poszczególne obiekty stanowią odrębne i samodzielne konstrukcje, niezależne od pracy innych. Uwzględniając opinię NEA Nowa Energia Sp. z o.o., ustalono, że przedstawione w przedłożonym raporcie uzasadnienie dla budowy nowego obiektu w Gródeczku z uwagi na zapewnienie bezpieczeństwa i właściwego funkcjonowania urządzeń hydrotechnicznych w Gródku i Żurze, nie znajduje potwierdzenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, nie można uzgodnić warunków proponowanego zakresu realizacji przedsięwzięcia, które jest przedmiotem wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z uwagi na wykazane naruszenie zakazów obowiązujących na terenie Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Ponadto, jak wykazano powyżej, omawiane zamierzenie będzie również wywierać negatywny wpływ na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód.

Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w obszarze dorzecza Wisły, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911 t.j.).

Przedsięwzięcie znajduje się w obszarze jednolitej części wód podziemnych oznaczonym europejskim kodem PLGW200037, zaliczonym do regionu wodnego Dolnej Wisły. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, stan ilościowy i chemiczny tej JCWPd oceniono jako dobry. Rozpatrywana jednolita część wód podziemnych nie jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. utrzymania co najmniej dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych.

Zamierzenie znajduje się w obszarze jednolitej części wód powierzchniowych oznaczonym europejskim kodem PLRW20001929499 – „Wda od dopł. z Drzycimia do ujścia”, zaliczonym do regionu wodnego Dolnej Wisły. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, ta JCWP posiada status silnie zmienionej części wód, której potencjał oceniono jako zły. Rozpatrywana jednolita część wód powierzchniowych jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj. osiągnięcia co najmniej dobrego potencjału ekologicznego oraz możliwości migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego – Wda od ujścia do Dopływu z Drzycimia i co najmniej dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych

Teren realizacji przedsięwzięcia znajduje się poza granicami głównych zbiorników wód podziemnych oraz poza strefami ochronnymi ujęć wód na potrzeby zaopatrzenia ludności. Prace miały być prowadzone częściowo w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, powiązanych z rzeką Wdą.

Jednocześnie, podnoszony w przedłożonej dokumentacji argument dotyczący pełnienia funkcji przeciwpowodziowej przez omawianą małą elektrownię wodną jest wątpliwy, biorąc pod uwagę fakt, iż retencja korytowa na omawianym odcinku rzeki traci na znaczeniu ze względu na regulację przepływu przez istniejące stopnie wodne. Ponadto, jak wynika z ogólnodostępnych materiałów kartograficznych, najbliższa zabudowa mieszkaniowa znajduje się w odległości ponad 400 m od koryta rzecznej w rejonie planowanej MEW Gródeczek, w znacznym oddaleniu od obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. Obszar szczególnego

zagrożenia powodzią obejmuje praktycznie wyłącznie użytki leśne, będące siedliskami przystosowanymi już do ewentualnych wezbrań wód w rzece.

Z uwagi na rodzaj, zakres i lokalizację przedsięwzięcia stwierdza się, że jego realizacja i eksploatacja wpłynęłaby negatywnie na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych zawartych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, zwłaszcza biorąc pod uwagę zamiar trwałego przekształcenia i zmiany charakteru znacznego odcinka rzeki Wdy, w tym ograniczenie możliwości migracji organizmów wodnych na odcinku Wdy od ujścia do Dopływu z Drzycimia.

Ponadto, jak wskazano w raporcie, na odcinku Wdy w rejonie planowanej lokalizacji MEW Gródeczek potwierdzono występowanie rzeczywistych i potencjalnych siedlisk gatunków ryb reofilnych oraz dwuśrodowiskowych, które zostaną utracone w wyniku przegrodzenia rzeki. Biorąc pod uwagę trwające obecnie prace projektowe mające na celu wykonanie przepławki przy stopniu wodnym Kozłowo, realizacja stopnia wodnego w Gródeczku będzie również skutkować utworzeniem pułapki ekologicznej, ponieważ wykonana w jego obrębie przepławka umożliwi migrację ryb od stopnia wodnego Kozłowo do stopnia Gródek, w którym nie została zrealizowana przepławka.

Zgodnie z ogólnym opisem obszaru dorzecza Wisły, zawartym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, wśród głównych oddziaływań antropogenicznych, wpływających na cele środowiskowe wyznaczone dla JCWP wskazano m.in. zmiany hydromorfologiczne (regulację rzek, obwałowania, przerzuty międzyzlewniowe). Ponadto, jako główne przyczyny zmian hydromorfologicznych wymieniono przykładowo małą i dużą energetykę wodną, a do głównych rodzajów zmian hydromorfologicznych zaliczono zabudowę poprzeczną, obejmującą wszelkie budowle przegradzające koryto.

Jednocześnie, jak wskazano w dalszej części ww. rozporządzenia, cyt.: „Zabudowa poprzeczna, obejmująca wszelkie budowle przegradzające koryto cieków (także na wypływie z jezior przepływowych), zwłaszcza niewyposażone w urządzenia typu przepławki, stanowi poważną przeszkodę uniemożliwiającą migrację organizmów, w szczególności ryb. Powoduje też zmiany reżimu hydrologicznego oraz warunków fizykochemicznych, które przyczyniają się do modyfikacji siedlisk oraz pogorszenia warunków bytowania organizmów wodnych”.

Zauważono również, że sztuczne zbiorniki wodne na ciekach nie tylko wywierają negatywny wpływ poprzez sam fakt istnienia budowli poprzecznych, ale również redukują lub modyfikują naturalne wezbrania powodziowe, ograniczają naturalną zmienność przepływu

poniżej zbiornika oraz trwale likwidują fragmenty doliny cieków wraz z istniejącymi ekosystemami.

Dla osiągnięcia celów środowiskowych istotne jest również umożliwienie swobodnej migracji organizmów wodnych poprzez zachowanie lub przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków. Wśród cieków istotnych z punktu widzenia migracji ryb dwuśrodowiskowych wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły widnieje m.in. JCWP o kodzie PLRW20001929499 – „Wda od dopł. z Drzycimia do ujścia”, w obrębie którego planowana była omawiana inwestycja.

Dla tej JCWP wyznaczono uszczegółowiony cel środowiskowy dotyczący zapewnienia możliwości migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnych – Wda od ujścia do Dopływu z Drzycimia. Przegrodzenie rzeki celem utworzenia małej elektrowni wodnej w miejscu, w którym obecnie organizmy wodne nie napotykały żadnej przeszkody dla migracji jest w sposób oczywisty sprzeczny ze wskazanym celem środowiskowym, nawet mimo tego, że projekt przewidywał wykonanie przepławki (której skuteczność zależy od bardzo wielu czynników).

Ponadto, jak wskazano w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, dla omawianej JCWP zastosowano odstępstwo dotyczące terminu osiągnięcia celów środowiskowych poprzez przedłużenie terminu osiągnięcia celu z powodu braku możliwości technicznych, cyt.: „Wdrożenie skutecznych i efektywnych działań naprawczych wymaga szczegółowego rozpoznania wpływu zidentyfikowanej presji hydromorfologicznej i możliwości jej redukcji. W bieżącym cyklu planistycznym dokonano rozpoznania potrzeb w zakresie przywrócenia ciągłości morfologicznej w kontekście dobrego stanu ekologicznego JCWP. W programie działań zaplanowano działanie „wariantowa analiza sposobu udroźnienia budowli piętrzących na rzece Wdzie wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektowej” obejmujące szczegółową analizę lokalnych uwarunkowań, mającą na celu dobór optymalnych rozwiązań technicznych. Wdrożenie konkretnych działań naprawczych będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu ww. analiz”.

Ponadto, wśród działań uzupełniających dla osiągnięcia celów środowiskowych dla tej JCWP wskazano zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udroźnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb.

Zgodnie z powyższym, w ramach tego dokumentu strategicznego opracowywane jest kompleksowe rozwiązanie, które umożliwi osiągnięcie celu środowiskowego dotyczącego migracji organizmów wodnych na całym odcinku JCWP i wprowadzanie na tym etapie

dodatkowej przegrody rzeki jest całkowicie bezzasadne oraz grozi dalszym uniemożliwieniem osiągnięcia celu środowiskowego JCWP.

Jak wskazano na str. 105 raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, obecnie, ze względu na brak przepławek na większości istniejących budowli hydrotechnicznych, Wda nie spełnia roli korytarza migracyjnego dla ichtiofauny. Podkreślić należy jednak, zwłaszcza w kontekście ww. opracowywania dokumentacji mającej udroźnić budowle piętrzące dla organizmów wodnych, że nie jest to dostateczne uzasadnienie dla wprowadzania kolejnej przegrody rzeki pod postacią małej elektrowni wodnej w Gródeczku.

Oprócz opracowywania powyższej dokumentacji, prowadzone są również inne działania mające na celu realne zapewnienie możliwości migracji organizmów we Wdzie (wniosek Burmistrza Świecia z dnia 2 stycznia 2023 r., znak: ROŚiGK.6220.26.2.2022, w sprawie wydania opinii o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na przebudowie jazu, polegającej na budowie w nim przepławki dla ryb na rzece Wdzie w miejscowości Kozłowo, na działkach ewid. nr: 56, 62/18, 53/9, 65, 74, 57/2, 64 i 60 obręb Kozłowo, gmina Świecie).

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę fakt, iż omawiane zamierzenie wiązałoby się z naruszeniem zakazów obowiązujących w granicach Świeckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a także ze względu na negatywny wpływ na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód powierzchniowych, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy postanowił odmówić uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia.

POUCZENIE

W świetle art. 77 ust. 7 uouioś, na niniejsze postanowienie nie przysługuje zażalenie.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

Szymon Kosmalski
/-podpisano elektronicznie/

Otrzymują:

1. Wójt Gminy Drzycim, ul. Podgórna 10, 86-140 Drzycim,
2. Pan Jerzy Sukow, ul. Wileńska 29, 82-300 Elbląg – Pełnomocnik.

Sprawę prowadzi: Daniel Kulczewski, tel.: 52 50-65-666, wew. 6033, e-mail: daniel.kulczewski@bydgoszcz.rdos.gov.pl